

TRAJNOSTNO POROČILO
OFEM 2023

Tjaša Corn Fortin
September 2023

I. UVOD

Vsak dogodek je – ne glede na velikost, njegov namen in vpliv – povezan z naravnim in družbenim okoljem, v katerem se odvija. Olimpijski festival evropske mladine je eden največjih dogodkov, ki jih je gostila Slovenija, z močnim mednarodnim vplivom in naš cilj je bil aktivno zmanjšati njegove škodljive in povečati koristne učinke.

S tem namenom smo v skladu z uveljavljenimi trajnostnimi smernicami in na podlagi izkušenj preteklih velikih športnih dogodkov sprejeli 25 trajnostnih ciljev za izvedbo trajnostne prireditve. S trajnostjo v srcu! je komunikacijsko vodilo, s katerim smo beležili naše aktivnosti, tako z okoljskimi kot družbenimi učinki.

Trajnostno poročilo, ki je pred vami, in podatki, ki jih v tem času še zbiramo, z namenom izračuna ogljičnega odtisa prireditve, bodo neizogibno pokazali, da je imel OFEM, poleg vseh koristnih, tudi negativen učinek na okolje, v katerem se je odvijal.

Izvedeni ukrepi so bili dveh vrst - tisti, ki neposredno skrbijo za ohranjanje okolja ter tisti, ki so bolj usmerjeni na udeležence takšnih festivalov in njihovo sodelovanje.

V nadaljevanju bomo skozi podrobnosti in slike pregledali izvajanje trajnostnega akcijskega načrta in ugotovili, ali so bili cilji doseženi. Na koncu smo za prihodnje organizatorje velikih športnih prireditev spisali tudi 5 ključnih ugotovitev skozi celotni proces.

II. PREGLED AKCIJSKEGA NAČRTA IN CILJEV

Prizorišča

CILJ: Opremiti vsa prizorišča z ustrezno opremo za trajnostni vidik prireditve

1. Jasno bomo označili najbolj trajnostne načine za prihode in odhode na športna prizorišča (kolesarske in pešpoti).

Vsa prizorišča in namestitve smo opremili z jasnimi smerokazi ter jih povezali z javnim prevozom. Poleg javnega prevoza so bili udeležencem na voljo tudi električni skuterji in kolesa. Pešpoti in kolesarske poti smo izpostavili na družbenih omrežjih kot najbolj trajnostni način za prihode in odhode na športna prizorišča.

2. Na vseh prizoriščih bodo jasno označeni pitniki, vsi športniki pa bodo prejeli lastno steklenico za vodo.

Poleg obstoječih pitnikov v Mestni občini Maribor smo s partnerjem postavili dodatnih 17 pitnikov za vodo in jih umestili na javno dostopen zemljevid pitnikov v občini. Lokacije novih pitnikov za vodo so bližini športnih prizorišč, nastanitve in v centru mesta, kjer so potekale obtekmovale dejavnosti.

Vsi športniki so prejeli steklenico za vodo za večkratno uporabo, s partnerjem smp razdelili 3400 steklenic. Nastanitve za športnike smo opremili z nalepkami s pozivom, da naj steklenico uporabljajo, saj je voda pitna.

3. Potekalo bo zbiranje odpadne embalaže z namenom vzpodbude krožnega gospodarstva.

Zbiranje odpadne embalaže je potekalo v ustaljenih standardih s primernim ločevanjem.

Cilj je delno dosežen;

- Za zbrano odpadno embalažo s partnerjem nismo našli drugega namena.

Nastanitve

CILJ: Vse nastanitve opremiti z ustrezno opremo za trajnostni vidik prireditve

1. Nastanitve in športna prizorišča bodo povezani z javnimi prevozi, aktivno se bo spodbujalo hojo med prizorišči, kjer je to mogoče.

Vsa prizorišča in namestitve smo opremili z jasnimi smerokazi ter jih povezali z javnim prevozom. Poleg javnega prevoza so bili udeležencem na voljo tudi električni skuterji in kolesa. Pešpoti in kolesarske poti smo izpostavili na družbenih omrežjih kot najbolj trajnostni način za prihode in odhode na športna prizorišča.

2. Za vse udeležence bomo pripravili splošne, ampak zabavno podane, trajnostne smernice o porabi vode in energije.

Kot trajnostne smernice za športnike smo uporabili in izpostavili 5 trajnostnih pravil za športnike, ki jih je pripravila Komisija za trajnost Olimpijskega komiteja Slovenije. S trajnostnimi pravili smo športnike seznanili preko QR kod, ki so bile na voljo v vseh nastanitvah ter na trajnostni delavnici v okviru obtekmovalnega programa.

Cilj je dosežen.

Mobilnost

CILJ: V ospredje postaviti možnost uporabe pešpoti med prizorišči z ustrezno komunikacijsko akcijo

CILJ: Aktivna spodbuda uporabe javnega prevoza za prihod na prizorišča

CILJ: Zmanjšanje števila nenujno potrebnih prevozov

1. Z MOM bomo naredili Zemljevid kolesarskih in pešpoti med športnimi prizorišči, ki bo na voljo vsem udeležencem.

Naredili smo zemljevid mesta z jasno označenimi nastanitvami, športnimi prizorišči in prostori za obtekmovalne dejavnosti, ki je vseboval tudi načine premikov po mestu. Zemljevid je bolj splošen in ni specifično usmerjen v uporabo kolesarskih in pešpoti, čeprav jih vključuje.

2. Udeležencem bomo omogočili brezplačen avtobusni prevoz na prizorišča.

Poleg posebnih avtobusnih linij v času festivala, so imeli športniki in spremljevalno osebje na voljo brezplačen javni prevoz.

3. Primerno bomo označiti kolesarskih stez in pešpoti.

Poti so bile jasno označene s smerokazi in na zemljevidu.

4. Organizacijski sestanki bodo potekali tudi on-line.

Organizacijski sestanki so v letu do začetka festivala potekali tudi on-line.

5. Spodbujali bomo uporabo uradnih prevozov iz tujine.

Vodje ekip so bile obveščene o vseh možnostih prihodov v Maribor, pri tem smo jim nudili vso podporo in pomoč.

6. Izvedli bomo promocijo novih kolesarskih postajališč in se s partnerjem dogovorili, da bo možna izposoja zadostnega števila koles v bližini prizorišč.

Zaradi časovnice s partnerjem nismo uspeli postaviti novih kolesarskih postajališč, so pa natančno spremljali izposajo in število koles v bližini prizorišč.

7. Za prevoze bomo uporabljali tudi hibridna in električna vozila.

S partnerjem smo v času festivala zagotovili uporabo električnih skuterjem vsem prebivalcem mesta in izdali tudi splošna varnostna pravila za njihovo uporabo.

Cilji so doseženi.

Hrana in pijača

CILJ: Majhna količina zavržene hrane

CILJ: Ponudba lokalnih dobaviteljev hrane in pijače

CILJ: Večja ponudba veganskih in vegetarijanskih jedi

1. Del trajnostnih usmeritev bodo tudi izobraževalni materiali o prehranjevalnih navadah.

Za trajnostne materiale je poskrbel partner. V šotoru za hrano so se na led zaslonih izpisovali zabavni napotki, kako ravnati s hrano. Šotor je bil opremljen tudi z različnimi smernicami o količini hrane.

2. Čim manj hrane se bo pripravljalo vnaprej v vseh organizacijskih segmentih.

Hrana za športnike in osebje v šotoru je bila pripravljena vnaprej, vendar smo zaradi drugačnega načina serviranja kot pri prejšnjih gostiteljih dosegli manjšo količino zavržene hrane. Spodbujalo se je namreč, da se pride po več porcij, hrana je bila servirana in doziranje ni bilo prepuščeno športnikom in osebju.

3. Naredili bomo skrbni pregled dobaviteljev hrane in pijače ter se osredotočili na lokalne sestavine.

Ukrep je bil prepuščen partnerju in bil upoštevan v skladu z njihovimi trajnostnimi smernicami.

4. Poskrbeli bomo za izbor vegetarijanskih jedi ter pri vsakem obroku ponudili primerno količino sadja in zelenjave.

Vsak obrok je zajemal vsaj štiri različne jedi, od tega je bila vedno vsaj ena vegetarijanska. Uvedena je bila tudi dodatna postaja s hrano za vse morebitne posebnosti; brezglutensko, vegansko in drugo prehranjevanje. Pri vsakem obroku je bil na voljo širok izbor sadja in zelenjave.

Cilji so doseženi.

Odpadki

CILJ: Zmanjšanje števila odpadkov

CILJ: Ustrezno ločevanje odpadkov na vseh lokacijah

CILJ: Krožno gospodarstvo (odpadkom priskrbeti možnost druge uporabe)

1. S partnerjem bomo poskrbeli, da je na športnih prizoriščih prisotna ekipa, ki skrbi za ustrezno ločevanje odpadkov.

Zaradi časovnice nismo zagotovili posebne ekipe, ki bi bdela nad ustreznim ločevanjem odpadkov.

2. Odpadne plastenke bomo zbirali za drug namen uporabe.

Odpadno embalažo smo ustrezno ločevali in jo primerno odložili, nismo pa našli drugega namena uporabe.

3. Na vseh lokacijah bomo namestili in označili pitnike za vodo ter udeležencem podarili steklenico za vodo za večkratno uporabo.

Poleg obstoječih pitnikov v Mestni občini Maribor smo s partnerjem postavili dodatnih 17 pitnikov za vodo in jih umestili na javno dostopen zemljevid pitnikov v občini. Lokacije novih pitnikov za vodo so bližini športnih prizorišč, nastanitvev in v centru mesta, kjer so potekale obtekmovale dejavnosti.

Vsi športniki so prejeli steklenico za vodo za večkratno uporabo, s partnerjem smp razdelili 3400 steklenic. Nastanitve za športnike smo opremili z nalepkami s pozivom, da naj steklenico uporabljajo, saj je voda pitna.

4. Skrbno bomo naročali promocijske in druge materiale.

Vse materiale smo naročali skrbno in po potrebi ter po možnosti iz recikliranih ali drugih trajnostnih materialov, v skladu s trajnostno strategijo festivala. Primer so trakovi za akreditacije, ki so bili tanjši kot običajno, z namenom prihranka in manjše količine materiala. Prav tako se je promocijske materiale naročalo sproti in ne na zalogo.

5. V skladu s sponzorskimi projekti bomo za zmagovalni oder, pladnje za medalje ipd. uporabili odpadno embalažo.

Vsi trije ikonični elementi olimpijskih festivalov so bili izdelani z mislijo na okolje.

- Zmagovalni odri za OFEM so izdelani iz odpadne embalaže, ki jo je v pilotnem projektu leto dni prej za festival zbiral partner po celi Sloveniji. Zaradi stabilnosti strukture je dodan les. Zmagovalni odru bodo po festivalu ostali v lokalni skupnosti za uporabo lokalnih športnih organizacij.
- Pladnje za medalje so izdelali dijaki srednje lesarske šole iz lokalnega lesa z željo, da se ipo festivalu podarijo prihodnjemu organizatorju.

- Olimpijska bakla je izdelana tudi s tehniko 3D tiskanja iz 40 % recikliranega lesa in 60 % reciklirane plastike.

Cilji so delno doseženi; za odpadno embalažo nismo našli drugega namena uporabe, na prizoriščih nismo imeli ekipe, ki bi bdela nad pravilnim ločevanjem odpadkov.

Spremljevalni program

CILJ: Ponudba izobraževalnih vsebin za udeležence

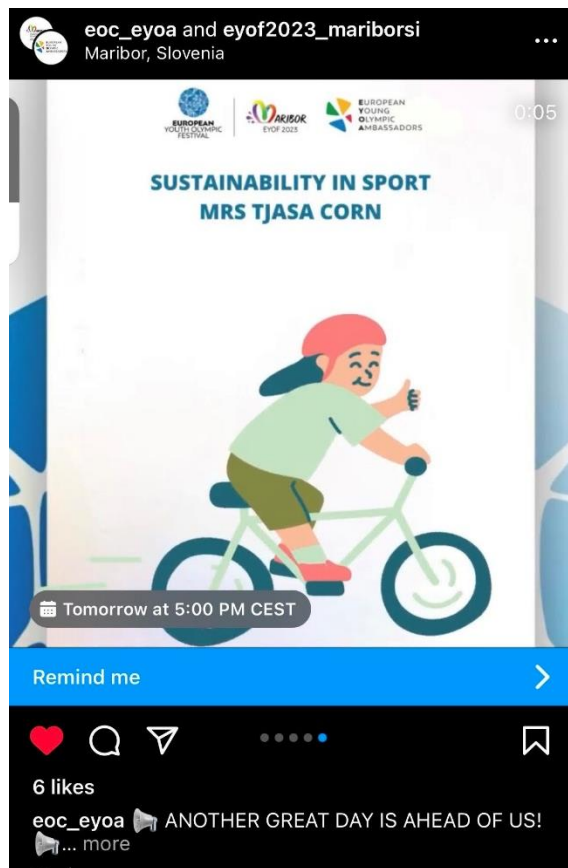
CILJ: POP-UP trgovine z izdelki iz druge roke

CILJ: Organizacija izmenjevalnice oblačil za športnike in prostovoljce

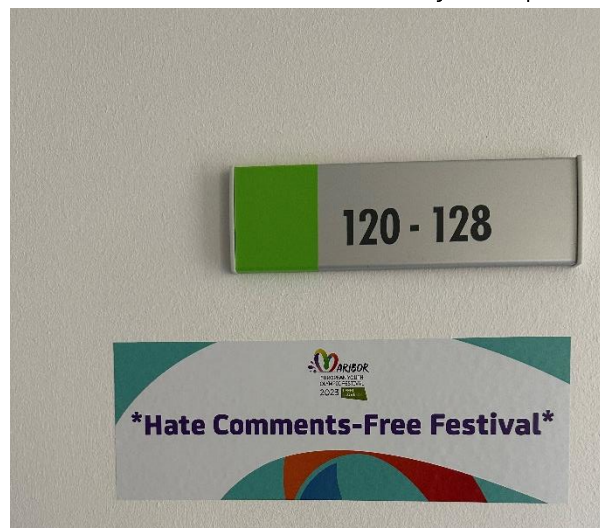
1. Udeležencem bomo v času, ko ne bodo potekala tekmovanja, ponudili delavnice s trajnostno vsebino: varnost na spletu, pojavnost na družbenih omrežjih.

Organizirali smo lov na zaklad s trajnostno vsebino, kjer smo predstavili 5 trajnostnih pravil za športnike. Udeležba je bila dobra, okoli 200 športnikov je sodelovalo pri kviz vprašanjih.

Prav tako so imeli športniki v okviru obtekmovalnih dejavnosti možnost sodelovati oziroma poslušati predavanja in nasvete Mladih podjetnikov.

Varnost in pojavnost na spletu smo nagovorili skozi kampanjo na družbenih omrežjih, kjer so ambasadorki pozvali vse udeležence festivala, naj se v času festivala in na splošno izognejo sovražnim komentarjem na spletu. Ta poziv smo v obliki nalepk ponovili tudi v vseh nastanitvah športnikov, in sicer OFEM – festival brez sovražnih komentarjev na spletu.

2. V skupnih prostorih bomo organizirali trgovino s second-hand oblačili z namenom ozaveščanja o hitri tekstilni industriji.

Trgovine z zunanjim partnerjem nismo organizirali zaradi finančnega aspekta, ozaveščanje o hitri tekstilni industriji pa je potekalo v okviru obtekmovalnih dejavnosti in modne revije.

3. Udeležencem in prostovoljcem bomo ponudili prostor tradicionalno izmenjavo športnih oblačil in drugih izdelkov.

Organizirali smo izmenjevalnico oblačil v atletski vasi – zanjo je skrbela prostovoljka. Športnike smo z lastnimi ostanki promocijskih oblačil spodbudili v izmenjavo, ki je po glavnini tekmovanj resnično zaživela. Športniki iz več kot 15 držav je med seboj izmenjali drese, majice in druge športne pripomočke za spomin in nadaljnjo uporabo.

Cilji so doseženi.

Promocijski materiali

CILJ: Čim več organizacijskih informacij on-line z uporabo QR kod.

CILJ: Ustrezen darilni program.

1. Udeležencem bo vedno na voljo spletna stran z vsemi informacijami o tekmovanju.

Spletna stran je bil delujoča in vsem udeležencem v real-time nudila potrebne informacije.

2. Vse materiale se bo tiskalo na zahtevo in ne v naprej.

V skladu s trajnostnimi smernicami se je zelo malo materialov tiskalo, vsi rezultati so bili dostopni on-line.

3. V največji možni meri se bomo trudili, da promocijski materiali izhajajo iz trajnostno pridobljenih materialov.

Promocijski materiali za športnike so zajemali steklenico za vodo in druge lokalne izdelke. Sponzorje se je prosilo specifično za materiale, ki sledijo naši trajnostni strategiji.

4. Za promocijske materiale bomo poskušali iskati dvojno uporabnost.

Za nekatere promocijske materiale smo brez nadaljnjih stroškov uspeli najti dvojno uporabo oziroma drugo življenje, primer so lesene kocke z otvoritvene slovesnosti, ki so ostale v uporabi občini za urbano pohoštvo.

Cilji so doseženi.

Komuniciranje

CILJ: Redna komunikacija vseh aktivnosti, povezanih s trajnostjo

CILJ: Iskrena komunikacija brez green-washing-a

CILJ: Ustvariti dobro obiskanost zavijka trajnost.

1. Na svojevrsten način bomo komunikacijsko podprli trajnostne aktivnosti, tako da se bomo čim bolj približali udeležencem.

Trajnostne teme smo komunikacijsko obarvali v zabavnejše tone in jih zapakirali v privlačne aktivnosti, ki so primernejše za mlajšo generacijo (lov na zaklad, električni skuterji, izmenjevalnica oblačil, promocijska darila itd.), zato da bi dosegli maksimalni učinek.

2. O naših trajnostnih aktivnostih bomo redno obveščali vse udeležence in jih spodbujali, da trajnostne prakse vnesejo v svoja zasebna življenja.

S pomočjo PR ekipe in odgovornih za družbena omrežja smo o naših aktivnostih redno obveščali zainteresirano javnost v obliki newsletter-a, objav na družbenih omrežjih in člankov na spletni strani.

25 trajnostnih ciljev za organizacijo OFEM-a

Šport ima velik vpliv na okolje in družbo, zato je z organizacijo letošnjega OFEM-a tesno prepletena tudi trajnost. Da bi zavezo izpolnili, organizacija prireditve zajema 25 trajnostnih ciljev, ki sledijo uveljavljenim trajnostnim smernicam. V skladu s trendi trajnostne uporabe materialov pa je izdelan tudi sam simbol olimpizma - bakla miru OFEM Maribor 2023. Osrednji del bakle je izdelan s tehniko 3D printanja iz Wood PLA kompozitnega materiala, ki je sestavljen iz 40 % recikliranega lesa in 60 % reciklirane plastike.

Dobili smo novi jekleni poligon v Mariboru

Včeraj je ob pomožnem nogometnem igrišču Ljudskega vrta potekala otvoritev novega jeklenega poligona. Olimpijski komite Slovenije – Združenje športnih zvez in Skupina SIJ – Slovenska industrija jekla že tradicionalno sodelujeta pri postavitvi tovrstnih jeklenih poligonov za vadbo na prostem. Do danes so po slovenskih mestih postavili že 21 jeklenih poligonov, do leta 2026 pa načrtujejo, da jih bodo v Sloveniji postavili še devet. Otvoritev so obiskali mnogi znani športni obrazi – predsednik Olimpijskega komiteja Slovenije, **Franjo Bobinac**, predsednik Evropskega olimpijskega komiteja, **Spyros Capralos**, ambasador poligona ter nekdanji vrhunski športnik in olimpijec, **Filip Flisar**, eden najuspešnejših slovenskih telovadcev, **Mitja Petkovšek**, najuspešnejši slovenski telovadec in eden najuspešnejših slovenskih športnikov vseh časov, **Miro Cerar** ter župan Mestne občine Maribor, **Saša Arsenovič**.

Trajnostne aktivnosti smo obravnavali v intervjuju v živo na Radio Slovenija in v sklopu predstavitvenih oddaj Olimpijskega komiteja Slovenije.

3. O aktivnostih ne bomo zavajali in poročali samo z razlogom, da se pohvalimo - vedno bomo vključili višji namen trajnostnih aktivnosti.

Skozi naše aktivnosti smo jasno komunicirali, da si iskreno prizadevamo zmanjšati negativne učinke na lokalno okolje in znanje prenesti na mlajšo generacijo.

4. Naredili bomo zavihek Trajnost, kjer bodo dodatno izpostavljene glavne aktivnosti.

Zavihek trajnost z javno dostopnim akcijskim načrtom in planom je bil kreiran že v mesecih pred festivalom – nanj so vodile tudi QR kode, ki so bile obešene po nastanitvah v času festivala.

Cilji so doseženi.

Sponzorstva

CILJ: Poiskati načine za skupne trajnostne aktivacije.

CILJ: Vključiti sponzorje v večino navedenih ukrepov za zmanjšanje finančne obremenjenosti organizatorja

1. Vsaka sponzorska aktivnost bo vsebovala trajnostni namen in bo v skladu z enim zapisanim ukrepom.

V sodelovanju z ekipo, ki je skrbela za sponzorstva, smo z manjšimi finančnimi obremenitvami speljali res lepe trajnostne zgodbe: pilotni projekt zbiranja embalaže in zmagovalni odri, bakla iz recikliranih materialov, pladnji za medalje, medgeneracijsko povezovanje skozi občinske projekte, vpeljava električnih skuterjev v mesto, spremljevalni program.

2. Sponzorske aktivacije bodo v veliki meri pokrivala morebitne finančne stroške trajnostnih ukrepov.

Za izvedbo trajnostnih aktivnosti nismo imeli ločenih finančnih sredstev. Izdatke za potrebe promocijskih materialov smo pokrili iz marketinškega fonda in s pomočjo sponzorjev.

Cilji so doseženi.

Organizacija

CILJ: Vključiti trajnost tudi v aktivnosti prostovoljcev.

CILJ: Finančno odgovorna izvedba organizacije dogodka.

1. Prostovoljce bomo vključili v aktivnosti v skupnih prostorih in jim omogočili sodelovanje pri delavnicah in izmenjevalnici oblačil.

Ekipo prostovoljcev je pomagala pri opremljanju nastanitev in prizorišč s trajnostnimi napotki, prav tako so bdeli nad izvedbo izmenjevalnice oblačil, kjer so lahko tudi aktivno sodelovali. Delavnice in obtekmovalne aktivnosti so bile na voljo vsem udeležencem.

2. Vsi člani organizacijskega odbora bomo pazili na stroške.

Za finančni vidik festivala je skrbel poseben del organizacijskega odbora, vsi smo pazili na stroške.

Cilji so doseženi.

Končna poročila

CILJ: Pregled uspešnost izvajanja ukrepov in izdelava končnega poročila.

CILJ: Postati zgled trajnostne prireditve.

1. V času celotne organizacije dogodka bomo zbirali podatke o trajnostnih aktivnostih, stroških, izvedenih ukrepih.

Podatke še zbiramo v času izdelave tega poročila z namenom izračuna ogljičnega odtisa.

2. Ključna spoznanja bomo uporabili za izdelavo smernic za prihodnje organizatorje.

Splošne smernice in podatke o izvedenih ukrepih vsebuje pričujoče poglavje, v naslednjem poglavju tega poročila pa bomo kot pomoč za organizatorje športnih prireditev navedli glavne trajnostne »lesson learned« nasvete.

3. Z dogodki za udeležence in prostovoljce bomo začeli tradicionalne trajnostne aktivnosti na prihodnjih OFEM-ih.

Upamo, da bomo s končnim trajnostnim poročilom dokazali vrednost vključevanja športnikov v trajnostne aktivnosti in spodbudili prihodnje organizatorje k izvedbi podobnega načrta.

Cilji še niso doseženi.

III. KLJUČNA SPOZNANJA IN SMERNICE

1. Trajnostna strategija naj se oblikuje po organizacijskih področjih in naj se z njo seznanijo vsako organizacijsko enoto. Trajnostna strategija naj jim bo v pomoč pri lastnih odločitvah in aktivnostih. Da bi to lahko izpeljali, se mora trajnostni manager v organizacijo športnega dogodka vključiti že v 1. fazi.
2. Glavno področje v trajnostni strategiji je mobilnost. Le-ta najbolj vpliva tudi na končne številke in sam ogljični odtis prireditve ter je hkrati pri velikih športnih prireditvah najzahtevnejše področje. Na del mobilnosti (prihod na športno prireditev) imajo organizatorji razen komunikacijskih smernic malo vpliva, zato se je treba osredotočiti predvsem na mobilnost v času prireditve in jo izpeljati karseda trajnostno.
3. Če je le mogoče, naj se hrano in pijačo streže. Strežno osebje poskrbi, da je manj prenalaganja krožnikov in posledično manj zavržene hrane. Gre za strošek, ki se v okviru trajnostnih ciljev dolgoročno povrne.
4. Trajnost je tema, ki mlajšo generacijo, če je pravilno komunikacijsko zapeljana, zelo zanima. Izogniti se je treba suhoparnim smernicam in jih s trajnostnimi temami nagovoriti skozi dejavnosti, ki jih pritegnejo: mlado podjetništvo, sovražni komentarji na spletu, izmenjevalnica oblačil, električni skuterji itd.
5. V vse trajnostne aktivnosti, cilje in ukrepe naj se vključi sponzorje. Vključitev sponzorjev pomeni manjšo finančno obremenitev in tako predstavlja zmagovalno kombinacijo za obe strani. Sponzorji se želijo vključiti v trajnostne aktivnosti in jim je tovrstno sodelovanje v lastnem interesu.